

«زن و مطالعات خانواده»

سال هشتم - شماره سی و سوم - پاییز 1395

ص ص: 43-27

تاریخ دریافت: 94/11/10

تاریخ پذیرش: 95/10/12

مقایسه طرحواره‌های ناسازگار در دانشجویان اضطرابی و غیراضطرابی (دختر) در دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

دکتر علی نقی اقدسی¹

چکیده

هدف پژوهش حاضر مقایسه طرحواره‌های ناسازگار در دانشجویان اضطرابی و غیراضطرابی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز می‌باشد. این تحقیق علی-مقایسه‌ای (پس‌رویدادی) می‌باشد. جامعه پژوهش در برگزیده حجم نمونه پژوهش از بین دانشجویان اضطرابی مراجعه کننده به مرکز مشاوره دانشگاه آزاد واحد تبریز 35 نفر و دانشجویان غیراضطرابی (سالم) 35 نفر انتخاب شد. روش نمونه‌گیری هدفمند بوده و بدلیل محدودیت جامعه آماری، نمونه آماری بصورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شد. در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه "طرحواره یانگ" و پرسشنامه "اضطراب بک" استفاده شد. یافته‌های تحقیق با نرم‌افزار (SPSS) و آزمون t-test مستقل تجزیه و تحلیل شد. تجزیه و تحلیل نتایج تحقیق نشان داد، که بین طرحواره‌های ناسازگار دانشجویان اضطرابی و غیراضطرابی بالینی در تمامی متغیرهای طرحواره ناسازگار اولیه تفاوت وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: طرحواره ناسازگار اولیه، دانشجویان اضطرابی، دانشجویان غیراضطرابی

1- استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تبریز، گروه علوم تربیتی، تبریز، ایران Alinaghi.aghdasi@yahoo.com

مقدمه

اضطراب به منزله بخشی از زندگی هر انسان، در همه افراد در حد اعتدال آمیز وجود دارد و در این حد به عنوان یک پاسخ سازش یافته تلقی می‌شود، به گونه‌ای که می‌توان گفت اگر اضطراب نبود همه ما پشت میزهایمان به خواب می‌رفتیم، یا فقدان اضطراب ممکن است ما را مشکلات و خطرات قابل ملاحظه‌ای مواجه کند (دادستان، 1390). چنان که پژوهش‌ها نشان می‌دهند طرح‌های ناسازگار اولیه گوناگون آسیب‌پذیری خاصی را برای انواع آشفتگی‌های روان‌شناختی و آسیب‌شناسی شخصیتی ایجاد می‌کنند (لوپستیل، 2008 و نوردال، هواث و هیوگام، 2005) می‌توان گفت اضطراب می‌تواند پیامد طرح‌های ناسازگار اولیه باشد.

یانگ معتقد است تجارب آزار دهنده با اعضای خانواده و همسالان منجر به ایجاد طرحواره‌های ناسازگار اولیه می‌شود که عمیق‌ترین و قدیمی‌ترین ساخته‌های شناختی هستند و یانگ آنها را «صدای والدین» می‌نامد. این طرحواره‌ها الگوهای عمیق و فراگیری هستند متشکل از خاطرات، هیجانها، شناختواره‌ها و احساسات بدنی که در دوران کودکی یا نوجوانی شکل گرفته‌اند، در سیر زندگی تداوم دارند، درباره خود و رابطه با دیگران هستند و به شدت ناکارآمدند. در واقع طرحواره‌ها حاصل گفتگوی والدین با کودک هستند که به تدریج در ذهن او شکل گرفته‌اند و هم‌اکنون به گونه‌ای نظام‌مند، اما ناکارآمد زندگی وی را در سیطره خود گرفته‌اند (یانگ، 1391).

در ارتباط با رابطه طرحواره‌ای ناسازگار اولیه با مسائل مختلف تحققات متعددی صورت گرفته است، از جمله رابطه آن با: مهارت‌های ارتباطی دانشجویان (یلماز¹ و همکاران، 2011)، خود شیفتگی (زیگلر هیل² و همکاران، 2011)، جنبه‌های تمایز خود و موقعیت من (سبزه آرای³ و همکاران 2011)، اضطراب اجتماعی (کالوت⁴ و همکاران، 2013)، اضطراب مدرسه (عارف نیا، 1391)، علائم افسردگی (رنر⁵ و همکاران، 2012)، رضایت از زندگی (یوسف نژاد و پیوسته گر، 1390)، سبک‌های فرزندپروری (شهامت و همکاران، 1390)، حالات فراشناختی دانش‌آموزان (کاظمی، 1390)، اختلال شخصیت

-
1. Yilmaz
  2. Zeigler-hill
  3. Sabzeharaye
  4. Calvete.
  5. Renner.

مرزی (تیم¹، 2011). با توجه به اهمیت سلامت روان در زندگی افراد و اینکه وجود تنش، اضطراب و افسردگی از عوامل مختل کننده‌ی آن است و وجود طرح واره‌های ناسازگار اولیه در ارتباط با مشکلات افراد این پژوهش با هدف مقایسه طرح واره‌های ناسازگار در دانشجویان اضطرابی و غیر اضطرابی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز در پی یافتن پاسخ این سؤال است که آیا بین طرحواره‌های ناسازگار دانشجویان اضطرابی و غیر اضطرابی بالینی تفاوت وجود دارد؟

دسترسی به تعریفی دقیق از اضطراب بسیار دشوار است. اکثر نظریه پردازان با لانگ² موافق اند که اضطراب، مفهومی فرضی است. یعنی، اضطراب نوعی تصور است که وجود خارجی ندارد ولی در تفسیر پدیده‌های مشاهده پذیر می‌تواند مفید باشد. لانگ، مدلی سه سیستمی از اضطراب ارائه داده است که در حد وسیعی به فهم تعریف‌های مختلف کمک کرده است. اضطراب را می‌توان بر حسب افکار تعبیر کرد، برای مثال، «من وحشت زده هستم»، یا آن را بر حسب احساس‌ها و واکنش‌های جسمانی بیان کرد، مثل افزایش ضربان قلب، تعریق و تنش، یا بر حسب رفتار فرد، مثل دوری جستن از یک موقعیت یا فرار از آن در نظر گرفت. نیمرخ اضطراب در افراد مختلف بسته به این که از کدام نظام بیشترین تأثیر را پذیرفته است، متفاوت خواهد بود (احمدوند، 1383).

چهار گونه افکار وجود دارند که در ایجاد و تشدید نشانه‌های اضطراب نقش محوری دارند، این افکار در حد کوتاه معرفی می‌شوند:

1- افکار پیش بینی: این نوع افکار، ما را در یک وضعیت خلقی قرار می‌دهند که احساس اضطراب در ما ایجاد می‌گردد. به طور مثال، افراد دارای مشکلات اجتماعی ممکن است پیش بینی کنند که هیچ کسی در میهمانی با آنان گفتگو نخواهد کرد. فردی که از سگ می‌ترسد ممکن است خود را قانع کند که سگ‌ها همیشه مردم را مور حمله قرار می‌دهند و گاز می‌گیرند. این گونه افکار معمولاً فاجعه یا نتیجه‌ای بسیار ناخوشایند را پیش بینی می‌کنند. یا فرد احساس می‌کند تبی که بر فرزندش عارض شده به احتمال زیاد نشانه‌ی یک تومور بدخیم می‌باشد و به زودی فرزندش را از دست خواهد داد.

1.Thimm

2.Longe

2- افکار ناتوانی در مقابله: افکاری نظیر «من نمی‌توانم این وضع را تحمل کنم»، «من هرگز قادر به انجام این کار نخواهم بود» و «هر کس می‌تواند متوجه اضطراب من شود» اعتماد به نفس فرد را کاهش می‌دهند و موجب می‌شوند قبل از اینکه فرد کوشش بیشتری برای انجام یک کار از خود نشان دهد، دست از کار بکشد.

3- افکار ناشی از تعبیر نادرست احساس های بدنی: وقتی فردی با افکار نادرست و احساس های بدنی خود مواجه شود، اضطراب افزایش می‌یابد و نشانه‌های جسمی را که در خود احساس می‌کند بدتر می‌نماید. نمونه‌ی این افکار عبارت‌اند از: «من دچار حمله‌ی قلبی خواهم شد»، «من با سرطان از بین خواهم رفت»، «ضعفی که در من پدید آمده، معلول یک بیماری مخوف است و سرانجام من را از پای در خواهد آورد» و ... .

4- افکار گریز: چنین افکاری باعث می‌شوند فرد خود را به طور سریع از موقعیت و شرایط ترسناک و ناگوار دور سازد. «من، اگر همین الآن کارم را ترک کنم و به خانه بروم و استراحت کنم خوب خواهم شد»، «اگر از رو در رو شدن با فلانی خودداری کنم یا در فلان جشن شرکت نکنم راحت‌تر خواهم بود». وقتی افکار تولید شده باعث گریز و دوری فرد از محرک نامطلوب شوند اضطراب کاهش می‌یابد. هر چه فکر گریز بیشتر تقویت شود، احتمال دوری و گریز در آینده افزایش می‌یابد (احمدوند، 1383).

طرحواره‌هایی که در اوایل سیر تحول انسان شکل می‌گیرند و اغلب در محور ساخت شناختی قرار دارند، غیر شرطی‌اند. طرحواره‌هایی که بعداً در سیر تحول شکل می‌گیرند شرطی‌اند. طرحواره‌های شرطی در پاسخ به طرحواره‌های غیر شرطی به وجود می‌آیند. مثلاً طرحواره معیارهای سرسختانه در پاسخ به طرحواره نقص، طرحواره اطاعت در پاسخ به طرحواره رهاشدگی و طرحواره ایثار در پاسخ به طرحواره نقص بوجود می‌آیند. ارضای توقعات طرحواره شرطی همیشه امکان پذیر نیست و دیر یا زود فرد با طرحواره اصلی‌اش مواجه می‌شود.

با توجه به اینکه فرد چه تجاربی داشته و نیازهایش چگونه بر آورده شده و خلق و خوی فرد چیست حوزه مشخص شده که هر حوزه طرحواره‌هایی را در بر می‌گیرد. تا کنون جمعاً 18 طرحواره‌سازگار اولیه تشخیص داده شده است (یانگ جفری، 1389).

1- طرحواره‌های حوزه بریدگی و طرد: این طرحواره‌های در خانواده‌هایی شکل می‌گیرد که بی‌عاطفه، سرد، مضایقه‌گر، منزوی، تندخو، غیرقابل پیش بینی یا بدرفتار هستند. بیمارانی که طرحواره‌هایی در این حوزه دارند نمی‌توانند دلبستگی‌های ایمن و رضایت بخشی با دیگران برقرار کنند. چنین افرادی معتقدند که نیاز آنها به ثبات، امنیت، محبت، عشق و تعلق خاطر برآورده نخواهد شد.

1-1- طرحواره رها شدگی/بی‌ثباتی: بی‌ثباتی یا بی‌اعتمادی نسبت به دریافت محبت و برقراری ارتباط با اطرافیان، به طوری که فرد احساس می‌کند افراد مهم زندگی اش نمی‌توانند حمایت عاطفی و تشویق لازم را به او بدهند زیرا این افراد از لحاظ هیجانی، بی‌ثبات، غیرقابل پیش بینی (برای مثال ناگهان عصبانی می‌شوند) اعتماد ناپذیر و نامنظم اند. چنین فردی معتقد است هر لحظه ممکن است که افراد مهم زندگی اش او را ترک کنند و یا به دیگری علاقه مند شوند.

1-2- طرحواره محرومیت هیجانی: این افراد انتظار ندارند که تمایل آنها برای برقراری رابطه هیجانی با دیگران به طور کافی ارضا شود.

1-3- طرحواره نقص/شرم: فرد احساس می‌کند که در مهمترین جنبه‌های شخصیتی اش انسانی نامطلوب، بد، حقیر و بی‌ارزش است یا اینکه در نظر افراد مهم زندگی اش فردی منفور و نامطلوب به حساب می‌آید. این طرحواره حساسیت بیش از حد نسبت به انتقاد، طرد، سرزنش، کمرویی، مقایسه‌های نابجا، احساس ناامنی در حضور دیگران و حس شرمندگی در ارتباط با عیب‌ها و نقص‌های درونی را دربر می‌گیرد (یانگ جفری، 1389). در ارتباط با پیشینه تحقیق می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

نامدار و همکاران (2014) در تحقیقی با عنوان رابطه سبک‌های هویت و اضطراب با گرایش تحصیلی نشان داد میان سبک‌های هویت و اضطراب دختران مدارس متوسطه ارتباط معنادار وجود دارد.

محمدی زاده و همکاران (2013) در تحقیقی با عنوان مدل سازی تاثیر الگوهای کودک پروری در بحران هویت، اضطراب و افسردگی در افراد 18-30 ساله در تهران نشان داد بین سبک‌های پرورش کودک، بحران هویت و افسردگی رابطه معنادار وجود دارد.

دیدین¹(2011) در تحقیقی با عنوان هویت دانش آموز، اضطراب نوشتن و نوشتن تکالیف نشان داد روابط معکوسی بین هویت دانش آموزان و نوشتن تکلیف و بین هویت دانش آموزان و اضطراب نوشتن دانش آموزان وجود دارد. که تغییرات در نوشتن عملکرد در طول ترم نشان داد.

کاظمی،(1392) در تحقیقی با عنوان رابطه طحوااره های ناسازگار اولیه و حالات فراشناختی در دانش آموزان دختر و پسر نشان داد نمره کل طحوااره های ناسازگار اولیه رابطه منفی و معناداری با نمره کل مولفه های فراشناختی دانش آموزان دارد.

بهرامی زاده(1392) در تحقیقی با عنوان روابط درونی طرح واره های ناسازگار اولیه و صفات شخصیت نتیجه گرفت که صفات شخصیتی با طرح واره های ناسازگار اولیه رابطه معنی دار داشت.

اویسی(1391) در تحقیقی با عنوان مقایسه ی طرح واره های ناسازگار اولیه در مردان وابسته و غیر وابسته به مواد اپیوئیدی شهر زاهدان نشان داد افراد وابسته به مواد در حوزه های طحوااره های بریدگی، خودگردانی و عملکرد مختل و گوش به زنگی، نمره ی بالاتری داشته و تفاوت آنها با افراد غیر وابسته در سطح $P0/01 >$ معنی دار است.

اسدی(1389) در تحقیقی با عنوان مقایسه طحوااره های ناسازگار اولیه بیماران مبتلا به اختلال سوءمصرف شیشه و افراد عادی نشان داد که بین سوءمصرف کننده های شیشه و افراد عادی در طحوااره های ناسازگار اولیه تفاوت معناداری وجود دارد و نمرات افراد بیمار در طحوااره های ناسازگار اولیه بریدگی و طرد، خودگردانی و عملکرد مختل، دیگر جهت مندی، گوش به زنگی و بازداری، و محدودیت های مختل به طور معناداری بالاتر از گروه مقایسه بود. رضوی(1389) در تحقیقی با عنوان مقایسه طحوااره های ناسازگار اولیه در مردان معتاد و غیر معتاد 20 سال شهر کرمان نشان داد میانگین طحوااره های ناسازگار افراد معتاد به طور معنی داری بالاتر از افراد غیرمعتاد بود.

ابزار و روش

این تحقیق علی-مقایسه ای (پس رویدادی) می باشد. جامعه پژوهش دربرگیرنده حجم نمونه پژوهش از بین دانشجویان اضطرابی مراجعه کننده به مرکز مشاوره دانشگاه آزاد واحد تبریز 35 نفر و دانشجویان غیر اضطرابی (سالم) 35 نفر انتخاب شد. روش نمونه گیری هدفمند بوده و بدلیل محدودیت جامعه آماری، نمونه آماری بصورت نمونه گیری در دسترس انتخاب شد. در این پژوهش برای جمع آوری داده ها از پرسشنامه "طرحواره یانگ" و پرسشنامه "اضطراب بک" استفاده شد

اولین ارزیابی روان سنجی YSQ^1 (در نمونه های دانشجویان دوره لیسانس و بزرگسالان) اعتبار بازمیابی، (ضریب از 0/50 تا 0/82 دامنه بندی شده است) و هماهنگی درونی (ضریب آلفا از 0/83 تا 0/96 دامنه بندی شده است) (اشمیت و همکاران، 1995). کافی را اثبات کرده است.

یافته ها

4-1-1- شاخص های توصیفی دانشجویان اضطرابی و غیراضطرابی

جدول (4-1)- شاخصهای توصیفی دانشجویان اضطرابی و غیر اضطرابی

تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف استاندارد	
35	12/00	54/00	24/0750	10/92724	اضطرابی
35	2/00	2/00	2/0000	0/00000	غیراضطرابی
70	79/00	321/00	1,7990E2	50/39989	کل

با توجه به جدول (4-1)، تعداد 35 نفر از دانشجویان اضطرابی و 35 نفر غیراضطرابی می باشند. میانگین نمره کل طرحواره های ناسازگار دانشجویان اضطرابی و غیراضطرابی 179,9 می باشد، کمترین آن 79 و بیشترین آن 321 بوده است.

جدول (4-2)- تعداد دانشجویان مورد مطالعه به تفکیک اضطرابی و غیراضطرابی

فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
اضطرابی	35	57/1	57/1
غیراضطرابی	35	42/9	100/0
کل	70	100/0	100/0

4-1-2- شاخص های توصیفی طرحواره های ناسازگار اولیه به تفکیک دانشجویان اضطرابی و غیراضطرابی

جدول (4-3)- شاخص های توصیفی طرحواره های ناسازگار اولیه به تفکیک دانشجویان اضطرابی و غیراضطرابی

انحراف خطای میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	اضطرابی	غیراضطرابی
1/02316	6/47104	12/1500	35	اضطرابی	رهاشده گی/ابی ثباتی
0/84636	4/63569	8/4000	35	غیراضطرابی	
1/08951	6/89068	15/1750	35	اضطرابی	بی اعتمادی/ بدرفتاری
0/80756	4/42316	9/2333	35	غیراضطرابی	
0/74195	4/69253	13/3250	35	اضطرابی	محرومیت هیجانی
0/56802	3/11116	7/9000	35	غیراضطرابی	
0/79743	5/04340	10/0000	35	اضطرابی	نقص/شرم
0/52846	2/89451	7/0333	35	غیراضطرابی	
0/57366	3/62815	8/6250	35	اضطرابی	انزوای اجتماعی/ایبگانگی
0/33039	1/80962	6/0333	35	غیراضطرابی	

تجزیه و تحلیل فرضیه اول

بین طرحواره ناسازگار رهاشده گی/ابی ثباتی در دانشجویان اضطرابی و غیراضطرابی تفاوت وجود دارد.

برای بررسی فرضیه های پنجگانه از آزمون t-test مستقل استفاده شده است.

جدول شماره (4-6)- نتایج آزمون تفاوت میانگین طرحواره رهاشده گی/ابی ثباتی در دانشجویان اضطرابی و غیراضطرابی

گروه	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	اشتباه معیار
اضطرابی	35	12,15	6,47	1,02
غیراضطرابی	35	8,40	4,63	0,84

جدول شماره (4-7) - نتایج آزمون یکنواختی واریانس ها برای متغیر طرحواره رهاشدگی / بی‌ثباتی در دانشجویان اضطرابی و غیر اضطرابی

گروه	F	P	t	df	P
اضطرابی	3,680	0,059	2,695	68	0,009
غیراضطرابی					

با توجه به جدول (4-6) ملاحظه می‌گردد که نمره میانگین رهاشدگی / بی‌ثباتی در گروه دانشجویان اضطرابی (12/15) بیشتر از گروه دانشجویان غیراضطرابی (8/4) می‌باشد. طبق آزمون t-test مستقل انجام شده و مطابق جدول (4-7) ملاحظه می‌گردد، سطح معنی داری آزمون $p=0/000$ و زیر $0/05$ و با فرض برابری واریانسها مقدار $t=2,69$ می‌باشد، بنابراین فرض H_0 رد و فرضیه تحقیق تأیید می‌شود. در واقع طرحواره ناسازگار رهاشدگی / بی‌ثباتی در دانشجویان اضطرابی و غیر اضطرابی متفاوت است.

تجزیه و تحلیل فرضیه دوم

بین طرحواره ناسازگار بی‌اعتمادی/بدرفتاری در دانشجویان اضطرابی و غیراضطرابی تفاوت وجود دارد.

جدول شماره (4-8) - نتایج آزمون تفاوت میانگین طرحواره بی‌اعتمادی / بدرفتاری در دانشجویان اضطرابی و غیراضطرابی

گروه	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	اشتباه معیار
اضطرابی	35	15/17	4/63	1/08
غیراضطرابی	35	9/23	6/89	0/80

جدول شماره (4-9) - نتایج آزمون یکنواختی واریانسها برای متغیر طرحواره بی‌اعتمادی / بدرفتاری در دانشجویان اضطرابی و غیر اضطرابی

گروه	F	P	t	df	P
اضطرابی	7/9/675	0/003	4/125	68	0/000
غیراضطرابی					

با توجه به جدول (4-8) ملاحظه می گردد که نمره میانگین بی اعتمادی/ بدرفتاری در گروه دانشجویان اضطرابی (15/17) بیشتر از گروه دانشجویان غیر اضطرابی (9/23) می باشد.

طبق آزمون t-test مستقل انجام شده و مطابق جدول (4-9) ملاحظه می گردد، سطح معنی داری آزمون $p=0/000$ و زیر 0/05 و با فرض برابری واریانس ها مقدار $t=4/12$ می باشد، بنابراین فرض H_0 رد و فرضیه تحقیق تأیید می شود. در واقع طرحواره ناسازگار بی اعتمادی/ بدرفتاری در دانشجویان اضطرابی و غیر اضطرابی متفاوت است .

تجزیه و تحلیل فرضیه سوم

بین طرحواره ناسازگار محرومیت هیجانی در دانشجویان اضطرابی و غیر اضطرابی تفاوت وجود دارد.

جدول شماره (4-10)- نتایج آزمون تفاوت میانگین طرحواره محرومیت هیجانی در دانشجویان

اضطرابی و غیر اضطرابی					
گروه	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	اشتباه معیار	
اضطرابی	35	13/32	4/69	0/74	
غیر اضطرابی	35	7/9	3/11	0/56	

جدول شماره (4-11)- نتایج آزمون یکنواختی واریانسها برای متغیر طرحواره محرومیت

هیجانی در دانشجویان اضطرابی و غیر اضطرابی					
گروه	F	P	t	df	P
اضطرابی	7/062	0/010	5/487	68	0/000
غیر اضطرابی					

با توجه به جدول (4-10) ملاحظه می گردد که نمره میانگین محرومیت هیجانی در گروه دانشجویان اضطرابی (13/32) بیشتر از گروه دانشجویان غیر اضطرابی (7/9) می باشد.

طبق آزمون t-test مستقل انجام شده و مطابق جدول (4-11) ملاحظه می گردد، سطح معنی داری آزمون $p=0/000$ و زیر 0/05 و با فرض برابری واریانس ها مقدار

$t=5/48$ می‌باشد، بنابراین فرض H_0 رد و فرضیه تحقیق تأیید می‌شود، در واقع طرحواره ناسازگار محرومیت هیجانی در دانشجویان اضطرابی و غیراضطرابی متفاوت است.

تجزیه و تحلیل فرضیه چهارم

بین طرحواره ناسازگار نقص / شرم در دانشجویان اضطرابی و غیراضطرابی تفاوت وجود دارد.

برای بررسی این فرضیه از آزمون t -test مستقل استفاده شد.

جدول شماره (4-12) - نتایج آزمون تفاوت میانگین طرحواره نقص / شرم در دانشجویان

اضطرابی و غیر اضطرابی		میانگین	تعداد	گروه
اشتباه معیار	انحراف استاندارد			
0/79	5/04	10/000	35	اضطرابی
0/52	2/89	7/03	35	غیراضطرابی

جدول شماره (4-13) - نتایج آزمون یکنواختی واریانسها برای متغیر طرحواره نقص / شرم در

دانشجویان اضطرابی و غیر اضطرابی					
P	df	t	P	F	گروه
0/005	68	2/88	0/011	6/92	اضطرابی
					غیر اضطرابی

با توجه به جدول (4-12) ملاحظه می‌گردد که نمره میانگین نقص / شرم در گروه دانشجویان اضطرابی (13/32) بیشتر از گروه دانشجویان غیراضطرابی (7/9) می‌باشد. طبق آزمون t -test مستقل انجام شده و مطابق جدول (4-13) ملاحظه می‌گردد، سطح معنی داری آزمون $p=0/000$ و زیر $0/05$ و با فرض برابری واریانسها مقدار $t=2/88$ می‌باشد، بنابراین فرض H_0 رد و فرضیه تحقیق تأیید می‌شود، در واقع طرحواره ناسازگار نقص / شرم در دانشجویان اضطرابی و غیر اضطرابی متفاوت است.

تجزیه و تحلیل فرضیه پنجم

بین طرحواره ناسازگار انزوای اجتماعی/بیبگانگی در دانشجویان اضطرابی و غیراضطرابی تفاوت وجود دارد.

جدول شماره (4-14)-نتایج آزمون تفاوت میانگین طرحواره انزوای اجتماعی/بیبگانگی در

دانشجویان اضطرابی و غیر اضطرابی				
گروه	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	اشتباه معیار
اضطرابی	35	8/62	3/62	0/57
غیر اضطرابی	35	6/03	1/80	0/33

جدول شماره (4-15)-نتایج آزمون یکنواختی واریانسها برای متغیر طرحواره انزوای

اجتماعی/بیبگانگی در دانشجویان اضطرابی و غیر اضطرابی					
گروه	F	P	t	df	P
اضطرابی	13/579	0/000	3/588	68	0/001
غیراضطرابی					

با توجه به جدول (4-14) ملاحظه می گردد که نمره میانگین انزوای اجتماعی/بیبگانگی در گروه دانشجویان اضطرابی (8/62) بیشتر از گروه دانشجویان غیر اضطرابی (6/03) می باشد.

طبق آزمون t-test مستقل انجام شده و مطابق جدول (4-15) ملاحظه می گردد، سطح معنی داری آزمون $p=0/001$ و زیر $0/05$ و با فرض برابری واریانس ها مقدار $t=3/588$ می باشد، بنابراین فرض H_0 رد و فرضیه تحقیق تأیید می شود، در واقع طرحواره ناسازگار انزوای اجتماعی/بیبگانگی در دانشجویان اضطرابی و غیر اضطرابی متفاوت است.

بحث و نتیجه گیری

نتیجه نهایی این تحقیق نشان می دهد که با توجه به نتایج بدست آمده می توان گفت بین طرحواره های ناسازگار دانشجویان اضطرابی و غیراضطرابی بالینی در تمامی متغیرهای طرحواره ناسازگار اولیه بغیر از طرحواره بازداری هیجانی تفاوت وجود دارد. تحلیل میانگین نمرات دانشجویان اضطرابی و غیراضطرابی نشان داد که تفاوت معنی داری

بین دانشجویان اضطرابی و غیر اضطرابی از لحاظ دارا بودن طرحواره های ناسازگار اولیه وجود دارد، به این صورت که دانشجویان دارای اضطراب از طرحواره‌های ناسازگار اولیه (بغیر از طرحواره بازداری هیجانی) بیشتری برخوردار بودند.

با استناد به نتایج پژوهش حاضر می توان گفت که دانشجویان اضطرابی بیشتر در طرحواره‌های ناسازگار قرار دارند احتمالاً این طرحواره‌ها هستند که دانشجویان را مستعد اضطراب می‌نمایند. نتایج بررسی برومت¹ و همکاران (2007) نیز با این یافته‌ها هماهنگ می باشند.

اگرچه پژوهش های مستقیمی که بتوان یافته های حاضر را با آن مقایسه کرد وجود ندارد ولی نتایج حاضر با نتایج تحقیق عارف‌نیا (1391) که نشان داد میانگین نمرات همه طرحواره‌های ناسازگار اولیه در دانش آموزان با علایم اضطراب مدرسه بالا نسبت به دانش آموزان با علایم اضطراب مدرسه ی پایین، بیشتر بودو طرحواره های ناسازگار اولیه با اضطراب مدرسه مرتبط بوده و در آن تاثیرگذار است همسو می باشد. همچنین نتایج بدست آمده در ارتباط با رابطه هویت و اضطراب با نتایج تحقیق نامدار و همکاران (2014) و محمدی زاده و همکاران (2013) همسو می باشد. نتایج این تحقیق بطور غیر مستقیم با نتایج تحقیق دیدین (2011) غیر همسو می باشد.

در این تحقیق محدودیت های زیر وجود داشتند.

- شناسایی و تشخیص دانشجویان اضطرابی و غیراضطرابی از طریق مرکز مشاوره و عدم استفاده از مصاحبه بالینی و غیره
- مورد بررسی قرار نگرفتن دانشجویان از لحاظ سلامت روان شناختی به ویژه ابتلا به اختلال های روان شناختی دیگر
- استفاده از ابزار پرسشنامه جهت گردآوری اطلاعات مورد نیاز
- محدود نمودن جامعه تحقیق به دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی تبریز

در راستای نتایج بدست آمده از این تحقیق، پیشنهادات زیر ارائه می گردد.

- در طرح ریزی روش های پیشگیری از اضطراب و هم چنین برنامه های درمانی برای دانشجویان اضطرابی، این افکار و بنیادهای فکری مورد توجه قرار گیرند.
- اهمیت دادن به طرحواره های ناسازگار اولیه در جهت بهبود مشکلات روانی خصوصا اضطراب
- لزوم توجه بر نقش طرحواره ها در فرمول بندی طرحواره اختلال اضطراب دانشجویان

منابع

- احمدوند، محمدعلی (1383)، روان شناسی فیزیولوژیک. چاپ هفتم. انتشارات دانشگاه پیام نور
- اسدی (1389)، در تحقیقی با عنوان مقایسه طرحواره‌های ناسازگار اولیه بیماران مبتلا به اختلال سوءمصرف شیشه و افراد عادی. فصلنامه علمی-پژوهشی اعتیادپژوهی جلد 4 شماره 16 صفحات 85-92.
- اویسی، عباسعلی (1391)، در تحقیقی با عنوان مقایسه ی طرح واره های ناسازگار اولیه در مردان وابسته و غیر وابسته به مواد اپیوئیدی شهر زاهدان. اصول بهداشت روانی. مقاله 8، دوره 14، شماره 54، تابستان 1391، صفحه 71-164
- بهرامی زاده، حمید. هادی بهرامی، احسان (1392)، روابط درونی طرح واره های ناسازگار اولیه و صفات شخصیت. علوم رفتاری. دوره 11: شماره 3
- دادستان، پریخ (1390)، روانشناسی مرضی، ویرایش اول، چاپ دهم، ناشر: سمت
- رضوی، ویدا. سلطانی نژاد، علی. رفیعی، افسون (1389)، در تحقیقی با عنوان مقایسه طرحواره‌های ناسازگار اولیه در مردان معتاد و غیرمعتاد 20 سال شهر کرمان. مجله تحقیقات علوم پزشکی زاهدان.
- عارف نیا، سمانه و همکاران (1391)، مقایسه‌ی طرح واره‌های ناسازگار اولیه در دانش آموزان دوره ی راهنمایی دارای اضطراب مدرسه و دانش آموزان عادی. روانشناسی مدرسه. مقاله 5، دوره 1، شماره 4، زمستان 1391، صفحه 74-89
- کاظمی، حمید. مطهری، سارا (1392)، رابطه طرحواره های ناسازگار اولیه و حالات فراشناختی در دانش آموزان دختر و پسر. پژوهش های علوم شناختی و رفتاری. سال سوم، شماره اول. پیاپی (3). بهار و تابستان 1392
- یانگ، جفری؛ کلوسو، ژانت و ویشار، مارجوری (1392)، طرحواره درمانی جلد دوم، ترجمه حسن حمیدپور و زهرا اندوز (2003). تهران: نشر ارجمند.
- یانگ، جفری (1391)، شناخت درمانی اختلالات شخصیت رویکرد طرحواره- محور، ترجمه علی صاحبی و حسن حمید پور (1999). تهران: نشر ارجمند.
- یانگ، جفری؛ کلوسکو، ژانت؛ و ویشار، مارجوری (1389)، طرحواره درمانی (راهنمای کاربردی برای متخصصین بالینی). مترجمان: حسن حمید پور و زهرا اندوز (1990). تهران: ارجمند.
- یانگ، جفری، کلوسکو، ژانت و ویشار، مارجوری (2003)، طرح واره درمانی: راهنمای کاربردی برای متخصصان بالینی. ترجمه‌ی حسن حمیدپور و زهرا اندوز (1386)، چاپ اول، تهران: انتشارات ارجمند.

- Brummett BR, Wade J, Rivera-Mindt M, Cecero J. (2007), Attachment Style, Early Maladaptive Schemas, Coping Self-efficacy, Therapy Alliance and their Influence on Addiction Severity in Methadone-Maintenance Treatment. Fordham University, College of Psychology, 2007: 18-82.
- Calvete. E ; Orue . I; Hankin. B. L. (2013), Early Maladaptive Schemas and Social Anxiety in Adolescents: the Mediating role of Anxious Autonomy Thoughts. *Journal of Anxiety Disorders*, 27, 278-288.
- DeDeyn, Rachel (2011), Student Identity, Writing Anxiety, and Writing Performance: A Correlational Study. In partial fulfillment of the requirements For the Degree of Master of Arts Colorado State University Fort Collins, Colorado Spring 2011
- Lobbestael, J., Arntz, A. & Sieswerda, S. (2005), Schema Modes and Childhood Abuse in Borderline and Antisocial Personality Disorders. *J Behav Ther Exp Psychiatry*, 36(3). 240-53
- Mohammadzadeh, Ladan. Bagheri, Fariborz (2013), Modeling the Effect of Child-nurturing Patterns on the Crisis of Identity, Anxiety and Depression in People 18-30 year old at Tehran. *European Journal of Experimental Biology*, 2013, 3(3):517-523
- Namdar, Mehrdad (2014). The Relationship Between Identity Styles and Anxiety With Academic Achievement Tendency. *Reviews of Literature • Volume 1 Issue 10 . May 2014.*
- Nordahl, H., Holth M. & Haugum, A. (2005), Early Maladaptive Schemas in Patient with or Without Personality Disorders. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 12, 142-149.
- Renner, F; Lobbestael, J; Peeters, F; Arntz, A; Huibers, M (2012), Early Maladaptive Schemas in Depressed Patients: Stability and Relation with Depressive Symptoms Over the Course of Treatment. *Journal of Affective Disorders*, 136, 571-590.

- Thimm, J. C(2011), Incremental Validity of Maladaptive Schemas over five-factor model Facets in the prediction of Personality disorder symptoms. *Journal of Personality and Individual Differences*, 50,777-782.
- Yilmaz, M; Kumesagiz,H; Balci-chelik, S Eren, Z. (2011), Investigating Communicatio Skill of University Students with Respect to Early Maladaptive Schemas.*Journal of Procedia-social and behavioral sciences*, 30, 968-972.
- Zeigler-hill, V; Green ,B.A ; Arnau ,R. C; Sisemore, T. B Myers, E.M (2011), Trouble Ahead, Trouble Behind: Narcissism and Early Maladaptive Schemas. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*. 42, 96-103.

